

INSPIRATIONSMATERIALE

Skoler og uddannelse

Nationale test møder hård kritik

Den nye folkeskolereform har givet de nationale test af eleverne en central placering i den danske skolepolitik. Men testene, der har kostet 150 mio. at udvikle, fungerer dårligt, mener kritikere. De giver upræcise resultater og kan ikke bruges som redskab til at tilrettelægge undervisningen, lyder kritikken blandt andet

Af Christian Bennike

Med den nye folkeskolereform har de nationale test af eleverne fået en central placering i den danske skolepolitik. Men testene, der indtil nu har kostet 150 mio. at udvikle, er mangelfulde, mener kritikere. De kan ikke bruges til at tilrettelægge undervisningen; de er hårde ved elevernes psyke; og de giver upræcise resultater – særligt i forhold til de dygtigste og de svageste elever. Sådan lyder kritikken, der bl.a. kommer fra den pædagogiske tænketank SOPHIA.

»Vi bliver bedt om at have tillid til testene, selv om der er indikatorer, der tyder på, at de fungerer dårligt. Hvis en elevs resultat kan svinge med 20 procent med tre dages mellemrum, er det så en rimelig vurdering af elevens standpunkt?« spørger leder af SOPHIA Stig Skov Mortensen. Han henviser til et forsøg, hvor en matematiklærer gav sin 6. klasse den samme matematiktest med tre dages mellemrum og fik vidt forskellige resultater.

Den nye folkeskolereform, der trådte i kraft i august, har gjort

de nationale test til et centralt parameter for folkeskolens udvikling.

I reformens aftaletekst står der, at »målene for elevernes faglige udvikling vil blive opgjort på baggrund af elevernes resultater i de nationale test«. Derfor skal børnene fra 2. til 8. klasse i fremtiden gennemføre 12 computerbaserede multiple choice-test, særligt i læsning og matematik. Testsystemet er udviklet af konsulenthuset COWI, der har fået 125,5 mio. kroner for arbejdet.

Men ifølge statistikprofessor på DPU Peter Allerup har testene »ganske mange metodiske problemer«.

»Ét problem er, at man ikke kan teste de bedste og de svageste elever ordentligt, fordi opgavebanken ikke er udstyret med tilstrækkeligt svære og lette opgaver,« siger Peter Allerup.

Han peger desuden på, at der er »stor uoverensstemmelse« mellem lærernes egne vurderinger af eleverne og de resultater, de nationale test giver. Det tyder på, at testene er upræcise, mener han.

Lærere kan ikke bruge testene

Peter Allerup mener heller ikke, at de nationale test kan bruges til at tilrettelægge undervisningen efter.

Testene tilpasses automatisk til den enkelte elevs faglige niveau, så alle elever får en unik test, og det gør det vanskeligt for lærerne at bruge dem i undervisningen.

»Når 31 elever løser 31 forskellige opgavesæt, hvordan kan lærerne så overskue, hvad eleverne kan og ikke kan? Det didaktiske feedback er ringere. Jeg kunne være godt tilfreds med det gamle 'papir og blyant'-princip,« siger han.

På Undervisningsministeriets hjemmeside beskrives testene ellers således: »Testene er et pæda-

gogisk værktøj til lærerne, og de kan bidrage til den videre tilrettelæggelse af undervisningen«.

Men det kan man »slet ikke«, vurderer Peter Allerup.

Derved får testene en anden rolle, end de oprindeligt var tiltænkt, mener professor emeritus på DPU Svend Kreiner.

»Den nye regering (den nuværende SR-regering, red.) har besluttet at testene skal bruges til at evaluere reformen. Dermed får de en helt anden rolle end oprindeligt tænkt og kommer i højere grad til at fremstå

som kontrol end som noget, som lærerne har gavn af,« skriver han i en e-mail til Information.

Men det er meget uheldigt, hvis testene bliver et evalueringsværktøj, mener Stig Skov Mortensen.

»Det er problematisk, at skolernes, lærernes og uddannelsessystemets succes alene bliver bundet op på, om andelen af elever, der er gode til dansk og matematik, ikke stiger år efter år,« siger Stig Skov Mortensen.

Han advarer om, at det store fokus på test kan skabe en såkaldt *teaching to the test*-situation, hvor elever

Regionale universiteter protesterer stadig

Utilfredshed med nedskæring i antallet af studiepladser er trods ændringer stadig stor på de regionale universiteter. Aalborg Universitet vil se konkrete beviser på, at ledigheden er meget højere blandt deres kandidater, før de retter ind, forklarer bestyrelsesformand

Af Lise Richter

Både på Syddansk og Aalborg Universitet (AAU) er der stadig stor utilfredshed med mi-

nisteriets nedskæringer på antallet af studiepladser, selv om universitetsrektorerne i begyndelsen af november nåede frem til et kompromis. På AAU har de derfor lavet deres egen dimensioneringsplan,

hvor de skærer halvt så mange uddannelsespladser væk, som ministeriet ønsker, forklarer bestyrelsesformand Lars Bonderup Bjørn: »Når ministeriet siger, at de vil skære ned på grund af ledighed, så føles det som en form for provokation, når vi ikke kan få bekræftet, at ledigheden rent faktisk er så stor. Samtidig er vi et af de universiteter, der har været mest politisk lydhør over for at optage flere studerende også fra professionshøjskolerne, og det får vi nu på hatten for.«

AAU skal skære knap 550 studiepladser væk eller knap 23 pct., og det

giver ifølge Lars Bonderup Bjørn ingen mening, når universitetet kun rummer 12 pct. af de universitets-studerende.

»Vores udgangspunkt er stadig, at modellen ikke er meningsfuld. Vi har ikke noget problem med at skære mere ned, hvis ministeren kan påvise, at vi har højere ledighed end andre,« siger Lars Bonderup Bjørn, der gerne vil se beviser for, at AAU's kandidater har dobbelt så høj dimmitendledighed som andre. Et andet eksempel på den manglende logik i ministeriets beregninger er, at AAU i gruppen af øvrige naturvidenskabelige

uddannelser skal skære 139 pladser, selv om de kun optog 39 studerende sidste år. »Der er noget galt med den her model. Dimensionering er ikke raketvidenskab. Det er tal, der kan trækkes fra Danmarks Statistik, men fordi ministeriet lægger det ind i en kompliceret model, så ryger meningen med det. Hvis man tog de uddannelser, der havde højst ledighed og skar ned, så var det konsekvent.«

Rammer mønsterbrydere

Også på Syddansk Universitet ulmer utilfredsheden, fordi de også bliver forholdsmæssigt hårdere ramt end

FAKULTET

og lærere fokuserer ensidigt på det, der testes i, og nedprioriterer andre stofområder.

»Når de praktiske og musiske fag f.eks. beskrives som gode, alene fordi de hjælper eleverne til at blive gode til matematik, så skaber det en indsnævring af måden at tænke pædagogik på,« siger Stig Skov Mortensen.

Test presser eleverne

Adjunkt ved DPU Kristine Kousholt har undersøgt, hvordan de nationale test indgår i hverdagen på fire folkeskoler. Hendes forskning peger

på, at den sociale situation, testene er en del af, har indflydelse på resultaterne.

»Man tænker ofte på testene som et neutralt måleværktøj, hvor man lige kan tage temperaturen på eleverne. Men sådan er det ikke. Testene er en del af en kompleks social kontekst,« siger Kristine Kousholt.

Hun fortæller, at eleverne bl.a. fokuserer på, hvor mange forskellige opgaver de kan nå at løse, og på, hvor hurtigt de gennemfører testene; faktorer, som ikke har betydning for testresultaterne.

universiteterne i Aarhus og København. Prorektor Bjarne Graabech Sørensen forklarer, at SDU skal skære godt 17 pct. af deres bachelorer væk.

»Det er en forkert måde at gøre tingene op på. Hvorfor ser man ikke på, hvad der er behov for fremadrettet i stedet for at se tilbage på historiske tal? Det fører til dybe uhensigtsmæssigheder og tager ingen hensyn til, at over 80 pct. af dem, vi uddanner, kommer fra ikke-akademiske hjem,« siger Bjarne Graabech Sørensen.

Det samme gælder AAU, der også på politikernes opfordring har øget optaget på f.eks. de naturvidenska-

belige uddannelser kraftigt de seneste fem år. En anden faldgrube er, at dimensioneringsplanen måler ledigheden frem til 2011, som er de år hvor finanskrisen raser, påpeger Lars Bonderup Bjørn:

»Vores kandidater får i langt højere grad job i det private, som er meget mere fluktuerende i nedgangstider. På den måde rammer modellen dem, der er dygtige til at uddanne til det private erhvervsliv.«

Uddannelsesminister Sofie Carsten Nielsen (R) mener, at høj ledighed er et lige så stort problem i Aalborg som i København, derfor er det

Børn fra 2. til 8. klasse skal fremover gennemføre 12 computerbaserede multiple choice-test, særligt i læsning og matematik. Men ifølge en statistikprofessor har testene 'ganske mange metodiske problemer'. Arkivfoto: Tine Sletting

Testene kan desuden have en negativ indflydelse på elevernes psykiske velbefindende, frygter Kristine Kousholt.

»For nogle børn kan testene virke som et pres, der gør de svære ting endnu sværere,« siger hun.

Ikke alvorlige problemer

Det er Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen, der har ansvaret for de nationale test. Kontorchef Rasmus Vanggaard Knudsen mener ikke, at der er alvorlige problemer med testene.

»En række eksperter i statistik har vurderet, at usikkerheden ikke er kritisk høj. Der vil jo altid være en vis usikkerhed forbundet med pædagogisk testning, og derfor skal lærerne selvfølgelig bruge deres samlede viden, når de arbejder med eleverne,« siger Rasmus Vanggaard.

Han mener også, at testene kan bruges til at tilrettelægge undervisningen.

»Man skal huske, at der hvert år bliver taget 520.000 obligatoriske test og 420.000 frivillige test. I mine øjne indikerer de mange frivillige test, at der er mange lærere og skoler, der mener, at det her kan bruges til noget,« siger han.

cben@information.dk

de samme kriterier, der gælder for alle uddannelser: »Når Aalborg og Syddansk eksempelvis rammes lidt mere end nogle af de andre universiteter, skyldes det, at de uddannelser, hvor de studerende er mere arbejdsløse op til to år efter endt uddannelse, er steget og fylder mere i det samlede optag end på andre universiteter,« siger hun og erkender, at der kan være uhensigtsmæssigheder på enkelte uddannelser, som der kan tages hensyn til under forhandlingerne med de forskellige universiteter, som begynder i denne uge.

lila@information.dk

Rejse

Læserrejse til Myanmar

3. - 14. marts 2015

Tag med Information og Horisont Rejser på en oplevelsesrig og unik læserrejse til Myanmar med journalist Suzette Frovin

En 12-dages specialrundrejse til Myanmar, det tidligere Burma, hvor du vil opleve højdepunkterne i det smukke land: Mandalay, sejltur på Ayeyarwady-floden, den skønne Inle-sø og hovedstaden Yangon. Foruden de unikke oplevelser får du en indgående forståelse for landets udvikling. Landet har i mange år ligget isoleret fra omverdenen, men forholdene er under forandring. Vi rejser med bil og båd gennem landet mellem de gamle hovedstæder fra før kolonitiden.

Rejsen ledes af journalist Suzette Frovin, som de seneste år har fulgt udviklingen i Myanmar tæt. Undervejs vil hun sætte landets politiske reformer i perspektiv og give eksempler på, hvilke udfordringer landet og befolkningen står over for. Rejsen giver også mulighed for at møde lokale organisationer, politikere og repræsentanter fra etniske grupper i landet.

Prisen inkluderer:

- København-Bangkok-Mandalay/Yangon-Bangkok-København
- Fly He Ho-Yangon
- Sejllads på Ayeyarwady - floden (public boat) og Inlesøen
- Kørsel i bus med air con
- Dansk rejseleder samt engelsktalende lokalguider
- Morgenmad hver dag, ingen øvrige måltider (beregnet ca. 1500 kr til måltider på hele turen) - se neden for
- Entréer til de i programmet nævnte punkter
- Indkvartering på budgetklassehoteller i delt dobbeltværelse
- Lokale indenrigsluftavnsafgifter

19.900 kr. (20.400 kr. for ikke-abonnenter)
Tillæg for eneværelse 1.800 kr.

Læs mere om rejsen på ishop.information.dk eller kontakt rejseselskabet Horisont Rejser på tel. 7020 2779.

Information **HORISONT**
REJSER

Danske skoleelever mangler IT-kompetencer

Danske skoleelever virker som digitalt indfødte, når de surfer hjemmevant rundt på internettet og laver film på smartphones og iPads. Men skinnethed bedrager, for i virkeligheden er danske børns kompetencer på IT-området begrænsede, afslører en ny undersøgelse

Af Hans Bach

En gruppe elever laver en video online, mens en anden er ved at lave et digitalt musiknummer, og en tredje er ved at lave en e-bog. Sådan er hverdagen flere steder i den danske folkeskole, hvor IT-maskinparken har fået et stort løft. Tilgangen er intuitiv og kreativ, og eleverne virker, som om de er født med tablets i hånden.

Men billedet snyder, forklarer Jeppe Bundsgaard, ph.d. og lektor i kommunikative kompetencer ved Institut for Uddannelse og Pædagogik. Han er medforfatter til den nye bog *Digitale Kompetencer*, som kortlægger resultaterne af en stor international undersøgelse af blandt andre 1.800 danske 8. klasseelevers IT-kompetencer. Undersøgelsen vi-

ser, at danske børn langt fra er de digitale indfødte, som vi gerne vil gøre dem til.

»Selv om der bliver brugt rigtig meget IT i skoleundervisningen, kommer en stor gruppe elever ikke længere end til helt basal brug af en computer og kan eksempelvis ikke stille sig kritisk over for information på nettet,« forklarer Jeppe Bundsgaard.

Opdelt i fire kompetenceniveauer lander 46 procent eller knap halvdelen af de danske elever på niveau to af fire mulige, hvor fire er det højeste. Først på niveau tre kan eleverne for eksempel stille sig kritiske over for den information, de møder på nettet, og beherske tekstlayout ved produktion af en plakat.

»Over halvdelen af de danske elever er altså på et niveau, hvor de i tekstbehandling ikke når længere

end til at kunne lave fed eller kursiv,« siger Jeppe Bundsgaard.

I alt lander 32 procent eller knap en tredjedel af eleverne over niveau to, og det, mener Jeppe Bundsgaard, er for få. Han oplever, at elever har en naturlig tilgang til IT.

»At kunne bruge sin iPhone til at finde en video er ikke det samme som at være kompetent IT-bruger,« påpeger Jeppe Bundsgaard.

Digital dannelse

På Fjordsgade Skole i Aarhus kender IT-vejleder Emil Pallesen alt til problemstillingen. Han mener ligesom Jeppe Bundsgaard, at billedet snyder, for det er ikke eleverne, som er intuitive; det er maskinerne. Han møder mange elever, for hvem brug af tablets og smartphones er en naturlig del af hverdagen, men som ikke har noget grundlæggende kendskab til, hvordan computere fungerer og er opbygget, og for hvem eksempelvis kendskabet til tekstbehandling og regneark er begrænset.

»Eleverne reproducerer ting, de allerede kan, og de tilegner sig ikke en bred digital dannelse, som sætter dem i stand til at løse problemer og være kritiske i et digitalt samfund,« forklarer Emil Pallesen.

Jeppe Bundsgaard mener, at internettet, de intuitive tablets og digitale læringsmidler har lullet skolerne i søvn, så man i dele af skolevæsnet har taget det for givet, at børn er digitalt stærke.

»Danske skolelærere er blandt dem, der bruger IT allermest på verdensplan, men vi har ikke rigtig besluttet, hvad det er, eleverne

skal lære,« siger Jeppe Bundsgaard. »Eleverne skal have en grundforståelse af, hvordan IT fungerer,« understreger han og forklarer, at det for eksempel er nødvendigt at forstå, hvordan et filsystem er bygget op, så man kan finde og arbejde med sine ting.

Han forklarer, at det ikke kun handler om at kunne lave en fed film på sin smartphone. Det handler også om at kunne analysere et problem og vurdere, om, og i så fald hvordan, IT kan hjælpe til løsningen af problemet. Jeppe Bundsgaard vurderer, at den manglende digitale dannelse blandt danske skoleelever vil gøre det svært for dem at indgå i fremtidens digitale samarbejder, hvor blandt andet søgning, vurdering og formidling af digital information er afgørende.

Teknik frem for pædagogik

Folkeskolen har de senere år investeret millioner i nye computere, iPads, interaktive tavler og digitale læringsmidler.

»Man har tænkt for meget i teknik og for lidt i pædagogik,« mener Jeppe Bundsgaard.

Han vurderer, at der ikke har været pædagogiske begrundelser for den

“ Selv om der bliver brugt rigtig meget IT i skoleundervisningen, kommer en stor gruppe elever ikke længere end til helt basal brug af en computer og kan eksempelvis ikke stille sig kritisk over for information på nettet

Jeppe Bundsgaard
Ph.d. og lektor ved Institut for Uddannelse og Pædagogik

'At kunne bruge sin iPhone til at finde en video er ikke det samme som at være en kompetent IT-bruger,' siger Jeppe Bundsgaard, ph.d og lektor i kommunikative kompetencer ved Institut for Uddannelse og Pædagogik og medforfatter til bogen 'Digitale Kompetencer', som kortlægger resultaterne af en stor international undersøgelse af blandt andre 1.800 danske 8. klasseelevers IT-kompetencer. Arkivfoto: Thomas Vilhelm

massive investering i eksempelvis iPads, og derfor ser man ikke et løft i elevernes kompetencer i forhold til IT. Det er Emil Pallesen enig i.

»Der mangler en rød tråd i skolerne tilgang til elevernes digitale dannelse,« siger han og forklarer, at ambitionerne for undervisningen mange steder defineres af IT-vejledere med vidt forskellige uddannelsesmæssige forudsætninger og baggrunde.

Han oplever desuden, at der på mange skoler ikke er timer til eller prioritering af andet end varetagelsen af den tekniske side af tingene, hvilket betyder, at maskinerne virker, men pædagogikken og den didaktiske tilgang ofte er overladt til den enkelte lærer og vedkommendes private kompetencer på området.

Ildsjæle i Aarhus

På Brøndby-Øster Skole er Jesper Luther IT-vejleder. Han kan sagtens genkende billedet af, at pædagogikken bag IT-undervisningen i skolen mangler. Han mener, at mange lærere mangler den nødvendige uddannelse og indsigt på området til at kunne uddanne eleverne digitalt. For ham er løsningen, at der stilles højere krav til skolerne og lærerne, men med de krav skal følge mulighederne for at hente den nødvendige viden gennem kurser og workshops, så lærerne ikke står med en umulig opgave. De enkelte skoler skal sætte sig klare mål for den digitale dannelse og stille krav til sig selv, lærerne og eleverne.

Her er Jeppe Bundsgaard helt enig. Han mener ikke, at man kan lægge ansvaret for en bred digital dannelse over på den enkelte lærer. I stedet skal skolen som organisation finde ud af, hvad den vil lære eleverne, når det kommer til IT.

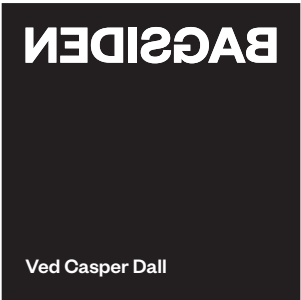
I Aarhus har kommunen frikøbt en gruppe IT-vejledere og ildsjæle på området fra deres skoler én dag om ugen. Gruppen kalder sig De 32, og deres opgave er at tage de pædagogiske og didaktiske diskussioner, der knytter sig til området og bringe deres viden og ekspertise med ud på de århusianske skoler og brede dem ud til deres kollegaer.

På den måde håber man, eksper-tisen smitter af på andre lærere. IT-vejleder Emil Pallesen fra Fjordsgade Skole er netop en af de 32, og han oplever, at lærerne, han arbejder med gennem projektet, får øjnene op for IT som det problemløsende værktøj, det er beregnet til at være. Et værktøj, der kan hjælpe både lærerne og eleverne til en bedre skolehverdag, når det giver mening.

politik@information.dk

Madminister udfordrer demokratiets rammer

Med en stemmeprocent på kun lige over en procent af danskerne har 'danskerne' valgt, at stegt flæsk med persillesovs skal være landets nationalret. Men har Dan Jørgensens madprojekt overhovedet demokratisk legitimitet?

Da Danmarks Radio i 1984 i TV-programmet 'Dus med dyrene' bad danskerne om at vælge landets nationalfugl, stemte hele 233.635 danskere. 53 procent af stemmerne var på knopsvanen, og Danmark havde dermed fået en ny nationalfugl.

I 2014 har fødevareminister Dan Jørgensen (S) kun haft held til at mobilisere lidt over 63.000 danskere i afstemningen om landets nationalret. 44 procent af deltagerne stemte på stegt flæsk og persillesovs.

Men selv om madministeren undervejs i afstemningen har været under mistanke for stemmefusk, da næsten alle retter indeholder svinekød, og regeringen så gerne vil have gang i landbruget, er der stadig noget lusket ved afstemningsresultatet.

For hvordan kan lige omkring en procent af de mere end 5,6 millioner danskere vælge en nationalret?

Madalliance?

Her har vi mistanke om en uheldig madalliance mellem Dan Jørgensen og Dansk Folkeparti. For dårligt havde fødevareministeren udnævnt stegt flæsk og persillesovs, før Pia Kjærsgaard og resten af Dansk Folkepartis folketingsgruppe satte gang i en digital kampagne på Facebook:

»Så fandt selv Dan Jørgensen ud af, at Danmarks nationalret er stegt flæsk!« skrev den tidligere partiformand og nuværende værdiordfører.

Hvis Dansk Folkeparti altså længe har vidst, at stegt flæsk med persillesovs var Danmarks

nationalret, hvorfor skulle vi så overhovedet stemme?

Her er virkelig blevet åbnet for spekulationer om stemmanipulation, og det kan undre, at Dan Jørgensen ikke på forhånd havde allieret sig med neutrale valgobservatører.

I øvrigt kan Dan Jørgensen ikke selv have stemt på stegt flæsk med persillesovs. For da en række danske restauranter tidligere på året fik tildelt endnu flere af de prestigefyldte Michelin-stjerner, var ministeren pavestolt:

»Vi er et land, der heldigvis har et godt kulinarisk ry ude i verden, og det bliver kun bedre, jo flere stjerner vi får. Det er noget af det, vi er berømte for. Der kommer også turister til landet, ikke mindst på grund af vores gode restauranter og vores gode mad,« sagde han til Ritzau.

Og der er altså ingen af Michelin-restauranterne, der serverer stegt flæsk med persillesovs.

oda@information.dk

FAKTA

- Vinderen blev ...**
- 63.263 stemte på otte kandidater til Danmarks nationalret, og vinderen blev stegt flæsk med persillesovs med 27.893 stemmer.
 - Nummer to: smørrebrød med 17.041 stemmer.
 - Nummer tre: hakkebøf med 7.625 stemmer.
 - Nummer fire: karbonader med 3.406 stemmer.
 - Nummer fem: brændende kærlighed med 2.423 stemmer.
 - Nummer seks: æbleflæsk med 2.276 stemmer.
 - Nummer syv: stegte sild med 2.113 stemmer.
 - Nummer otte: svinekotelet med 486 stemmer.

JAKKE-OUTLET

TENSON

GØRET KUP!

Før op til 3999⁹⁵ nu kun **1000⁷**

KUN I BUTIKKERNE
KUN ONSDAG-SØNDAG
HUSK SØNDAGSÅBENT!

Naturligvis Outdoor™

Gl. Kongevej 119 • Lyngby Hovedgade 62

NY CARLSBERG GLYPTOTEK

SOM FORVANDLET ANTIK SKULPTUR I FARVER

Berlingske ★★★★★
Kr. Dagblad ★★★★★★
Politiken ★★★★★

www.glyptoteket.dk

SIDSTE CHANCE 7.12

Canada Goose Arctic Program

Mange modeller og farver

F.eks:	
Heli Arctic	7500,-
Expedition	6500,-
Trillium	5400,-
Montebello	5200,-
Borden	5800,-
Kensington	6200,-
Freesty. Vest	2000,-
+ Mange flere....	

Kig ind og se det store udvalg

Hunters House.dk | **Jagt og Fiskerimagasinet.dk**
H.C.Ørstedesvej 7, Frb. 33 222 333 | Nr. Voldgade 8, 1358 Kbh. 3333 7777

SKAL DATA BESKYTTES?

Torsdag den 4. december kl. 17.00 – 18.30
på Wegeners Gaard, Vesterbrogade 60A, København

Tirsdag den 9. december kl. 17.00 – 18.30
Salen, Aarhus Hovedbibliotek, Møllegade 1. 8000 Aarhus

EU er på vej med en omfattende datalov, der skal gælde enslydende i alle 28 lande. Men er det muligt uden, at det går ud over ytringsfrihed, aktindsigt, åbenhed og forskning? Der er mange modsatrettede interesser, der skal tages hensyn til. Hvad gør vi ved de dilemmaer, hvor forskellige rettigheder støder sammen?

Kom til debat med ekspert i databeskyttelse **Christian Wiese Svanberg**, **Sanni Aakjær-Olesen** fra EU-Kommissionen og journalist **Staffan Dahllöf** fra magasinet NOTAT.

Pris: 50 kr., 20 kr. for studerende

DEO Tlf. 70 26 36 66 EU-debat – mere spændende – mindre fastlåst. **TILMELD DIG PÅ deo.dk** Støttet af EuropaNævnet

Mental modstandskraft er det nye pædagogiske modeord

En række fagfolk mener, at børn og unge mangler mental modstandskraft. I stedet for diagnoser, flere psykologtimer og overbeskyttende forældre efterlyser de fokus på, hvad der kan gøre børn og unge mere robuste

Af Mette-Line Thorup

En ungdom på krykker. Det er hvad en række psykologer, pædagoger og sundhedsforskere ser, når de betragter den voksende gruppe af unge, der har brug for støtte til at klare sig igennem ungdomslivet.

Ungdomsuddannelserne tilbyder psykologhjælp, terapi eller coaches for at hjælpe ikke blot sårbare, men også helt almindelige, ressourcestærke unge, når de møder udfordringer, der kræver lidt ud over det sædvanlige.

Men eksperter advarer mod den udbredte opfattelse af, at nutidens unge er skrøbelige. Overbeskyttelse af børn og unge giver dem alt andet end det, de behøver, nemlig modstandskraft.

Og lige nu breder erkendelsen sig blandt fagfolk, der vil erstatte diagnostisering og sygeliggørelse med en ny tilgang, der skal skabe mere

robuste og mentalt modstandsdygtige unge.

»Der har været en tendens til, at vi på uddannelsesstederne, blandt fagfolk og i den offentlige debat har betragtet unge som særligt skrøbelige. En tænkning som de unge har overtaget, og som på mange måder er sygeliggørende, fordi man hele tiden fokuserer på depression, stress og angst. Og hvor svaret har været at bruge ressourcer på psykologhjælp eller kurser i mindfulness. Men nu er der en modbølge i gang som i højere grad fokuserer på de unges ressourcer og mentale modstandskraft,« siger Bjarke Malmstrøm Jensen, der som børne- og ungechef i Psykiatrifonden selv har samarbejdet med en lang række uddannelsesinstitutioner om tilbud til psykologhjælp. Han er desuden en af oplægsholderne på en konference om emnet, der afholdes af Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet i næste uge.

Bjarke Malmstrøm Jensen peger på, at gruppen af unge, der vantrives,

både dækker over den anslåede femtedel af en ungdomsårgang, der reelt er sårbare, mens der også er en stor gruppe, som ikke nødvendigvis er sårbare. Deres problemer bliver i stedet opfattet som udtryk for sårbarhed, hvilket betyder, at de ikke får udviklet kompetencer til at håndtere almindelige problemer, fordi de bliver misforståede eller endda overbeskyttede af deres omgivelser. Inden for forskningen kaldes den

“ Hvis man overbeskytter børn, bliver de ikke robuste. Der kan være en tendens til, at forældre forsøger at feje stenene væk på deres børns vej. I stedet skal de lære deres børn selv at bruge kosten og fjerne forhindringerne, ... for man lærer igennem praksis

Poul Lundborg Bak
Læge og forsker ved Institut for Folkesundhed i Aarhus

nye tilgang 'resiliens' eller robusthedsforskning. Resiliens oversættes ofte til livsduelighed, livsmod og modstandsdygtighed, og inden for psykologien defineres begrebet som menneskers evne til at overvinde belastninger og risikofaktorer i livet.

I den pædagogiske forskning taler man om 'livsduelighedens pædagogik'. I en ny endnu ikke offentliggjort artikel i Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift beskriver lektor ved Institut for Uddannelse og Pædagogik på Aarhus Universitet Claus Holm et skift, der er ved at ske, hvor man ikke kun bruger resiliens i forhold til særligt udsatte børn, men også retter den pædagogiske indsats mod at skabe livsduelighed i alle elever.

Resiliens er som tidligere beskrevet i Information ligeledes det store ord i åbenbaringen i klimadebatten, hvor klimanetværk arbejder med resiliens og evnen til at klare de kriser, som klimaforandringerne bringer med sig i form af stigende vandstand i havene, hedebløder, ekstrem nedbør og tørke.

Forandringspres

En af de førende inden for den mentale robusthedsforskning herhjemme er Poul Lundborg Bak. Han er læge og forsker ved Institut for Folkesundhed ved Aarhus Universitet og leder af et forskningsprojekt med internationale

**KUNST
HØJSKOLEN
PÅ ÆRØ**

www.kunstaeroe.dk

unik kunsthåndværk og design

**Butik
for
Borddækning
møntergade 6
1116 kbh. k**

man - fre. 11-18. lør. 11-16.
www.butikforborddaekning.dk

**Træn derhjemme når
du har tid og lyst**

Altid gode tilbud på træningsudstyr

Prøv før du køber
eller se mere på
www.sagatrim.dk

700 m² butik
Mileparken 30
2730 Herlev
Tlf. 3811 4811

SAGA TRIM

'Der har været en tendens til, at vi på uddannelsesstederne, blandt fagfolk og i den offentlige debat har betragtet unge som særligt skrøbelige. En tænkning som de unge har overtaget, og som på mange måder er sygeliggørende, fordi man hele tiden fokuserer på depression, stress og angst,' siger Bjarke Malmstrøm Jensen, børne- og ungechef i Psykiatrifonden. Arkivfoto: Tine Sletting

samarbejdspartnere, der skal teste om fokus på robusthed kan gøre en forskel i arbejdet med børn.

Også han kigger ud i verden for at analysere behovet for mental modstandskraft hos børn og unge. Store og voldsomme globale forandringer, som for eksempel finanskrisen skaber udfordringer for den enkelte familie. Og sådanne hyppige og afgørende forandringer er et fremtidigt livsvilkår, som også velstillede samfundsborgere er nødt til at forberede de fremtidig generationer på.

»Der bliver italesat rigtig mange udfordringer i det at vokse op for tiden. Det gælder f.eks. skolereformen og inklusion. Det gælder forestillingen om det perfekte liv, presset fra de sociale medier og de præstationsorienterede 12-talspiger. Det gælder globaliseringen, der udmønter sig i en usikkerhed om, hvorvidt kineserne nu er dygtigere end os, samt finans- og klimakrisen, som gør folk bekymrede for fremtiden. Derfor bliver flere og flere opmærksomme på, at det med at få et godt liv også handler om at kunne klare de udfordringer, man får i tilværelsen med henblik på at kunne leve bedst muligt biologisk og mentalt,« siger Poul Lundborg Bak.

Stress er sundt

De mest oplagte forhindringer for, at børn og unge udvikler robusthed og modstandskraft, kan ifølge Poul Lundborg Bak være forældres ufortjente ros af deres børn. Gentagen ufortjent ros kan ramme et barn i nakken, når det møder virkeligheden og konfronteres med, hvor langt de reelle evner rækker. At være robust er også at have et realistisk billede af sig selv, forklarer Poul Lundborg Bak.

»Hvis man overbeskytter børn, bliver de ikke robuste. Der kan være en tendens til, at forældre forsøger at feje stenene væk på deres børns vej. I stedet skal de lære deres børn selv at bruge kosten og fjerne forhindringerne. Børn og unge har behov for at møde udfordringer, for man lærer igennem praksis,« siger han og tilføjer, at karakteren af udfordringer afhænger af det enkelte barn. For store krav kan også føre til nederlag. Men oplevelsen, af at man selv er i stand til at gøre noget ved sin situation eller et problem, er med til at udvikle mental robusthed.

For nylig viste en rapport fra Vidensråd for Forebyggelse, at flere børn og unge de seneste 20 år oplever mistrivsel, når det gælder søvn, stress og livstilfredshed.

Men den norske resiliensforsker, Oddgeir Friborg fra Tromsø Universitet, mener, at eksempelvis stress ofte bliver opfattet alt for negativt.

Stress kan være sundt, især for børn og unge.

»Vi ved fra forskningen, at modstand og styrke først opstår, når man møder modstand. Når undersøgelser af unges oplevelse af stress i uddannelsessystemet bliver udråbt som en fare for den mentale sundhed, så mener jeg, at man overdriver. Mennesket har en meget stor tolerance for mange belastninger, og bortset fra en mindre gruppe sårbare unge vil langt de fleste være i stand til at håndtere disse almindelige belastninger. Og så er det vældig farligt at begynde at diagnosticere dette som sygdomsfremkaldende,« siger Oddgeir Friborg, der peger på, at udfordringen er at finde netop de unge, som er i en særlig risikogruppe.

Stærke fællesskaber

Bjarke Malmstrøm Jensen mener, at der er behov for at se andre løsningsmuligheder end psykologhjælp og andre skræddersyede tilbud, når man skal hjælpe de unge med stressproblemer og depressioner.

»Vi har en meget individualistisk tilgang til de unge. Det kan også være vigtigt at støtte den enkelte unge, men vi er nødt til at begynde at se mere på de strukturer på uddannelsesstederne, der får unge til at mistrives, og skifte fokus fra det indre perspektiv til det ydre,« siger han.

Som eksempel peger han på, at nogle af de erhvervsuddannelser, hvor eleverne er kortest tid i et klassefællesskab, også er dem med det største frafald.

»Måske skulle man lægge andre strukturer ind der. Når man taler resiliens, handler det både om et individuelt perspektiv i forhold til, hvad man som person har af psykologiske ressourcer. Men der er også et relationelt perspektiv, der handler om, hvilke ressourcer der er i netværket, og hvad der kendetegner den feedback, man får fagligt og socialt i de relationer, man er i. Vi bør fokusere mere på at skabe robuste fællesskaber for at modgå børn og unges mistrivsel,« siger han.

SERIE

Opdragelse i konkurrencestaten

Unge er i dag mindre glade for livet og mere stressede end tidligere generationer, selvom deres valgfrihed aldrig har været større. De er opdraget til selvansvarlighed, men er det også med til at gøre dem uansvarlige og ude af stand til at håndtere samfundskriser? Og er forældregenerationen overhovedet i stand til at være autoriteter i en foranderlig verden? I en ny serie går Information tæt på tidens nye krav til opdragelse og dannelse. De øvrige artikler og kronikker blev bragt den 31. oktober, 1., 5., 7. og 12. og 14. november. Serien er hermed slut.

Det er Poul Lundborg Bak enig i: »Robuste fællesskaber er inkluderende og kan rumme også sårbare børn og unge. Det oplever jeg, at mange skoler og voksne generelt er blevet mere optagede af,« siger Lundborg Bak, der i forbindelse med sin forskning også holder foredrag på skoler.

Stærke unge?

Men kan man nu egentlig så også tale om børn og unge, som mere skrøbelige i dag, spørger ungdomsforsker Niels Ulrik Sørensen fra Center for Ungdomsforskning, der er arrangør af næste uges konference. Han mener stadig, at det er underbelyst, hvilken form for pres den såkaldte preformancekultur i uddannelsessystemet, hvor fokus er på fremdrift,

test og faglige resultater, ligger på de unge.

»På den ene side er der tale om skrøbelige unge der, som sundhedsstatistikkerne viser, har problemer med at mestre, det man forlanger af dem. Hvis vi er fokuserede på det, er vi så med til at underminere lige præcis deres evne til at mestre udfordringer? Men på den anden side skal man ikke underkende, at der kan være et større pres på de unge, end der var for 10-20 år siden. Så hvis et almindeligt ungdomsliv indbefatter en højere grad af individuelt pres, så er det måske ikke de unge, der er blevet mere skrøbelige. Måske er de stærkere, end de har været nogensinde før,« siger Niels Ulrik Sørensen.

Endelig kan man som sociolog

Rasmus Willig, der har lavet et literaturstudie af en række bøger om resiliens, mene, at resiliens blot er en forsættelse af konkurrencestatens krav til mennesket om at performe:

»Resiliens går ud på at gøre individer mere hærdede. Det sigter på, at man skal kunne rejse sig hurtigt op igen eller simpelthen lære at lade udfordringerne prelle af. Resilienslitteraturen er dermed fuldstændig blottet for kritik af de ydre politiske og strukturelle forhold, der er med til at skabe for eksempel stress. Den bygger på, at vi alle vil blive udsat for nogle voldsomme begivenheder i livet, men disse begivenheder er hensides den enkeltes indflydelse,« siger Rasmus Willig.

meth@information.dk

BEAUTÉ PACIFIQUE

Dansk Hudpleje Der Virker
CRÈME MÉTAMORPHIQUE - VITAMIN A CREME

Virker på både
mor & datter!
Se det selv i spejlet

Foryng din hud med Crème Métamorphique vitamin A creme. Kom ind til en af vores forhandlere og få det bekræftet med en gratis ultralydscanning af din hud.

Scanningsdage og forhandlernet ses på
beaute-pacifique.dk

115 ml tube Kr. 549,- 50 ml krukke Kr. 389,-

beaute-pacifique.dk

Made In Denmark
Udviklet og produceret i Danmark

Kronik

Generationen, der gør sin værdi op i tal

Der er andet her i livet end karakterer og faglig viden, prædiker vores lærere og forældre. Men budskabet har dårlige odds i en generation, der ved, at det i konkurrencesamfundet ikke er okay bare at være okay

Af Anna Torp-Pedersen

Når jeg sidder i min 3.g-klasse, bryder jeg mig sjældent om mig selv. Jeg har ingen tålmodighed med andre mennesker, mit svar er altid det rigtige, og jeg bliver nogle gang ekstremt irriteret, når nogen skal have noget forklaret to gange.

Det er meget mærkeligt. For jeg kommer ud af et hjem med gamle veluddannede hippier, der har fyldt fire etager ud med kærlighed, forståelse og omsorg. Mantraerne 'behandl andre, som du selv vil behandles', og 'den stærkeste må hjælpe den svageste', har været med til at bygge det grundlag, hvorpå jeg tog mine første skridt.

Så hvordan i alverden kan det være endt så galt?

Da jeg i 2001 startede i 0. klasse, så skolen ikke ud, som den gør i dag. Det faktum, at jeg var dygtig, betød ikke, at jeg skulle rykke en klasse op eller have sværere opgaver. I stedet så lærerne bort fra, at jeg sad og læste hele skolebiblioteket under bordet, eller også blev jeg sat til at hjælpe mine klassekammerater. Og det passede mig egentlig fint. Det hele behøvede jo ikke gå så hurtigt.

Karrierevalg i 6. klasse

Men på et eller andet tidspunkt ændrede den mentalitet sig. At den ændrede sig hos mig er måske blot en afspejling af, at den ændrede sig i samfundet og dermed også i skolen.

I 6. klasse skulle vi vælge fremmedsprog, og hvis vi ikke gjorde det, så kunne vi aldrig komme på gymnasiet, og så blev vi aldrig til noget. Derefter skulle vi lægge uddannelsesplaner. Og på uddannelsesmesse. Og til samtaler med vores UU-vejleder, der slæbte rundt på en halv regnskov af foldere om karrierevalg.

I en tid, hvor vi knapt var begyndt at finde os selv, skulle vi finde ud af, hvad vi ville være. Alt for tidligt blev vi introduceret for de tårnhøje karaktergennemsnit til de uendeligt lange uddannelser, der alle sammen betød, at man kunne blive til noget. I vores sind blev det oversat til, at det 'at blive til noget' kunne måles i tal på en skala. Vi var blevet individer, der hver især skulle sikre vores egen fremtid.

Jeg er ikke sikker på, at min forklaring er den eneste rigtige. Men den er en del af sandheden. Vi lever i en konkurrencestat, hvor kun de bedst egnede overlever. I spurten mod toppen taber man nogle. Det oplever uddannelsesinstitutionerne også. Måske er det ikke det faglige niveau, der er for højt, men derimod det psykiske pres. I skolen oplever jeg tit, at vi skal være dygtige – bare for at være dygtige. Karaktererne har overhalet fagligheden, og det betyder, at vi alt for sjældent lærer for at lære noget, men i stedet lærer for at præstere.

“Forældrene skal ikke bare opdrage os til gode mennesker. De skal lære os at holde fast i, at det er okay at være okay. De skal fortælle os, at i spurten mod toppen risikerer vi at miste hinanden af syne, og at succes kan blive ensom

Det er ikke længere okay bare at være okay. Det er ikke længere okay at ligge lunt i midten af klassens faglige niveau. Derfor er der nogle, der står af. Derfor er der nogle, som prøver at følge med i ræset, men *aldrig* når toppen – og uden grund mister deres faglige selvværd. Og derfor eksisterer 12-talspiger og -drenge med ambitioner så høje, at intet nogensinde kan blive godt nok.

Ingen vi-kultur

Der findes faktisk en opposition til denne konkurrencestatmentalitet. Der findes forældre og lærere, som med næb og klør prøver at ændre denne forestilling om, at kun det ypperste er godt nok. De, som vil mejsle det ud i granit, at 7 er en god karakter. At det er okay at være okay.

Men de har det svært. For det er ikke blot skolesystemet, de er oppe at toppes med, men derimod en hel generations cementerede tankegang. Man er oppe at slås med elever som mig, der i bund og grund godt ved, at vi har ret.

Det er ikke min mening at bebrejde lærerne. Jeg har været meget heldig og haft nogle meget dygtige lærere, der også var rigtig gode mennesker. De påbød os utrætteligt arbejdsgrupper og faste siddepladser, så alle fik en sidemakker, der enten kunne give hjælp eller få hjælp. Dermed blev undervisningen tilgængelig for alle.

Men min generation er ikke opdraget i samme 'vi-kultur' som vores forældre. Vi er en 'jeg-generation', og derfor var gruppearbejde og faste siddepladser blot en byrde for de dygtige og selvværdsformindskende for de okay. Det handlede efterhånden ikke om at lære noget som klasse, men om at lære noget *selv*, så vi *selv* kunne blive til noget.

Derudover var vi fuldt og helt klar over, at de karakterer, vores lærere gav os, ikke fortalte noget om vores egenskaber som mennesker, men alene handlede om vores faglige dygtighed. På den måde blev karaktererne vigtigst.

Forældre kommer til kort

Alle mennesker jager anerkendelse. I vores tid kan anerkendelsen næsten kun opnås ved at være perfekt. Det kan man bl.a. se i vo-

Illustration: Josephine Kyhn

res uddannelsessystem, hvor man skal være god til alt fra idræt til fransk for at få et godt gennemsnit. Det kan også ses i den enorme usikkerhed, min generation lider af, fordi vi aldrig kan leve op til de krav, vi stiller til os selv. Min generation har fået konkurrencestat på hjernen. Der er en modsætning mellem samfundets forestilling om det 'at blive til noget' og vores forældres forestilling om, hvad det gode liv indebærer. For de fleste forældre kommer deres børns lykke før deres uddannelses længde. Selv om vi fejler og ikke kan leve op til alle kravene, så elsker vores forældre os stadig. Det er fordi, vores forældre tager højde for, at vi er mennesker.

Men sådan tænker konkurrencestaten ikke. Den føler slet ikke noget. Hvis vi ikke kan følge med på vores arbejdsplads eller i vores klasse, så er vi tabere og alene med nederlaget. I et hjem med teenagere er der mange former for kriser. Der er sociale kriser, tøjkriser, identitetskriser, og så er der skolekriserne. Hvad der begynder som det simpleste bump på vejen i forhold til en matematikopgave, kan ende i gråd, fordi det under overfladen handler om ikke at føle sig god nok. Min egen mors trøstende ord kan lyde nogenlunde sådan her: »Jamen, du har fået så meget andet, du er jo så socialt begavet.« Min lillesøsters skarpe svar lyder nogenlunde sådan her: »Jamen, det kan jeg jo fucking ikke skrive på noget eksamensbevis.« Og nej. Det kan hun jo ikke. Men derfor skal min mor alligevel blive ved med at sige det. Derfor skal forældre blive ved med at fortælle os, at de vigtigste værdier slet ikke kan måles på en skala. Forældre kommer let til kort over for konkurrencestaten. De skal være kontravægt til konkurrencestatens forestilling om, at kun det bedste duer; samtidig skal de forberede os på at være en del af den. Det er der ingen forældre, der kan. Jeg tror, at den gode børneopdragelse i bund og grund handler om at kende sit barn godt nok til at vide, hvad det har brug for. Der findes ikke en universalopskrift.

Forældre skal ikke bare opdrage os til gode mennesker. De skal lære os at holde fast i, at det er okay at være okay. De skal fortælle os, at i spurten mod toppen risikerer vi at miste hinanden af syne, og at succesen kan blive ensom. De skal forklare os – igen og igen – at vi risikerer at miste noget, som er langt vigtigere end alle verdens 12-taller. Nemlig vores medmenneskelighed – og dermed os selv. Det er sådan, jeg tænker, når jeg sidder i min egen klasse og føler ubehag ved den person, jeg er blevet. Fordi jeg ikke kan genkende hende.

kronik@information.dk

Anna Torp-Pedersen er gymnasieelev. Onsdag den 3. december medvirker hun i debatarrangementet 'Opdragelse i konkurrencestaten', hvor blandt andre professor Ove Kaj Pedersen og børne- og familieforsker Per Schultz-Jørgensen også sidder i panelet. Læs mere på ishop.information.dk

SERIE

Opdragelse i konkurrencestaten
Unge er i dag mindre glade for livet og mere stressede end tidligere generationer, selvom deres valgfrihed aldrig har været større. De er opdraget til selvansvarlighed, men er det også med til at gøre dem uansvarlige og ude af stand til at håndtere samfundskriser? Og er forældregenerationen overhovedet i stand til at være autoriteter i en foranderlig verden? I en ny serie går Information tæt på tidens nye krav til opdragelse og dannelse. De øvrige artikler og kronikker blev bragt den 31. oktober, 1., 5., 7. og 12. og 14. november. Dette er den sidste artikel i serien.

International kommentar

Naivt at tro, handelsaftale med USA giver vækst

Handelsminister Mogens Jensens salgstale for handels- og investeringsaftalen mellem EU og USA (TTIP) bygger på overoptimistiske fortolkninger af beregninger, der er lavet med udgangspunkt i tvivlsomme modeller

Af Dan Belusa og Jan Søndergård

Toldsatserne mellem EU og USA er allerede så lave, at de økonomiske forventninger til den handels- og investeringsaftale (TTIP), man nu forhandler om, hovedsageligt bygger på at ensrette lovgivningen for produkter og tjenester. Og her er der mange og store forskelle mellem kontinenterne. EU har f.eks. bedre regler for kemikalier, fødevarer, kosmetik og klima, mens USA har bedre regler for finansielle tjenester. På begge sider af Atlanten er der derfor risiko for, at TTIP vil fjerne eller lempe fornuftige regler, der beskytter miljø og forbrugere. Når den danske regering alligevel bakker varmt op om TTIP, må det derfor især være begrundet i en forhåbning om, at TTIP vil give en stor økonomisk gevinst for Danmark. Den forhåbning er der imidlertid ikke meget belæg for. Handels- og udviklingsminister Mogens Jensen (S) går i et debatindlæg i Information den 20. november til angreb på økonomen Jeronim Capaldos modelberegning, der viser, at handelsaftalen mellem EU og USA (TTIP) vil have negativ effekt på EU's økonomi. Negative effekter, der særligt rammer i Nordeuropa, hvor arbejdstagere har opnået bedre forhold og derfor har noget at miste, hvis de skal konkurrere med produkter og tjenester fremstillet af USA's *working poor*. Ifølge Capaldos beregning

vil Europa miste ca. 600.000 arbejdspladser pga. TTIP-aftalen. Og over en tredjedel af dette jobtab (koblet med en reallønsnedgang på ca. 35.000 kroner pr. lønmodtager) vil ske netop i vores hjørne af Europa. **Uberettiget optimisme** Det er unægtelig et andet billede af TTIP, end det handelsministeren fremstiller. Mogens Jensen beskriver TTIP som en stor gratis omgang. Garanteret vækst, velstand og verdensherredømme uden at det vil koste os noget som helst. Som Capaldo påpeger, skyldes forskellen i resultaterne i høj grad den model og de antagelser, man vælger at lægge til grund for analysen. Det studie, Mogens Jensen refererer til, er lavet for EU-Kommissionen af analyseinstitutet CEPR. Studiet benytter generelle ligevægstmodeller (CGE). Det er ingen nyhed, at disse ofte uberettiget giver positive resultater. Det var netop denne type modeller, der for 20 år siden forudsagde, at NAFTA-aftalen (North American Free Trade Agreement, *red.*) ville skabe tocifret vækst i Nordamerika. Forudsigelser som den efterfølgende virkelighed ikke har afspejlet. Misforholdet til virkeligheden skyldes bl.a., at CGE-modeller er baseret på en række urealistiske antagelser. Den model CEPR/Kommissionen har valgt er baseret på antagelsen om, at alle produktionsfaktorer i et samfund altid er i brug. Derfor eksisterer der pr. definition ikke arbejdsløshed i modellen. CEPR forudsiger, at op til 1,1 million arbejdstagere i EU vil skulle »skifte sektor« på grund af TTIP-liberaliseringen. Og da arbejdsløshed ikke eksisterer i modellen, antages det simpelt hen, at alle, der mister deres job pga. øget konkurrence, næste dag begynder på et nyt i en anden sektor. CEPR-modellens antagelse om øjeblikkelig og gnidningsløst jobskifte på tværs af sektorer har en ekstra fiks lille fordel mht. at sikre et positivt resultat. Antagelsen betyder, at fremskrivningen kan undlade at indregne omkostninger til dagpenge, omskoling osv., som en sådan omstilling vil have i virkeligheden. Urealistiske antagelser er således en meget vigtig årsag til, at CEPR kan frembringe et positivt udfald af TTIP. Af samme grund virker det overfladisk, at

Mogens Jensen bruger Kommissionens positive resultater som afsæt til at underkende Capaldos beregninger. Økonomer fra østrigske ÖFSE har efter en kritisk analyse af CEPR-studiet påpeget alle disse problemer. De opfordrede Kommissionen til at kvalitetstjekke CEPR's optimistiske forudsigelser ved at lave nye beregninger baseret på andre modeller og antagelser. Det er ikke blevet gjort. **TTIP skaber ingen vækst** Trods meget forskellige modeller er de resultater Capaldo og CEPR når frem til faktisk ikke lodret forskellige. Mogens Jensens fortælling om, at TTIP giver enorm vækst, har således heller ikke dækning i CEPR-beregningen. På trods af alle sine optimistiske antagelser kan CEPR kun lige akkurat klemme et positivt resultat ud af TTIP. Ifølge CEPR vil aftalen give EU en årlig vækst på blot 0,048 pct. af BNP. Under en halv promille ekstra vækst! Det er statistisk set lig nulvækst. Og det er vel og mærke ifølge det optimistiske studie. Dermed peger begge studier i samme retning. TTIP vil næppe give vækst i EU. Capaldo beregner som nævnt, at Nordeuropa vil blive særligt hårdt ramt af TTIP i form af jobtab og reallønsnedgang. Det bekymrer ikke Mogens Jensen. Han henviser til en nylig rapport fra tyske Bertelsmann Stiftung, som siger, at Danmark er det EU-land, der har størst fordel af EU's indre marked. Hensigten med den oplysning er tydeligvis at få os til at tro, at TTIP'ens negative effekter ikke vil ramme Danmark. Men er det ikke snarere den modsatte konklusion, der bør drages? TTIP vil jo netop mindske den intra-europæiske handel. CEPR beregner, at TTIP vil reducere intra-europæisk handel med 540 mia. kroner. Det, at DK er det EU-land, der hidtil har størst fordel af denne interne EU-handel, betyder jo, ligesom med gode arbejdstagerrettigheder, desværre ikke, at vi går fri af de negative effekter, men at vi tværtimod er det EU-land, der måske har mest at miste ved at gå med i TTIP.

debat@information.dk

Dan Belusa er miljøkonsulent, Jan Søndergård er politisk rådgiver i Greenpeace